

Ми, представники академічної спільноти, студентських профспілок, організацій і ініціатив, молодіжних та правозахисних організацій, вважаємо неприпустимими втручання представників силових структур Республіки Білорусь у справи закладів вищої освіти, політичні переслідування студентів та непропорційне застосування проти них сили, як це сталося під час протестів у Мінську з 1 по 5 вересня 2020 року.

На мирну ходу студентів у Мінську 1 вересня здійснено декілька нападів співробітниками правоохоронних органів, зокрема, загонами міліції спеціального призначення, під час яких міліціонери застосовували надмірну силу, били студентів та використовували проти них больові та задушливі прийоми. Від дій силовиків тоді постраждало 128 осіб, більш ніж 30 студентів було незаконно затримано. Також 1 вересня спецпризначенці та невідомі люди в цивільному одязі із застосуванням надмірної сили розігнали мирну студентську акцію на території Ліцею Білоруського державного університету у Мінську. Декілька учнів були брутально затримані, попри те, що вони не чинили опір.

3 вересня силовики розігнали мирну студентську акцію у Академії ветеринарної медицини у Вітебську. Четверо студентів було затримано з надмірним застосуванням сили. У Білоруському державному медичному університеті у Мінську зафіксовано факти недопуску охороною (ймовірно, за розпорядженням адміністрації вишу) до закладу студентів із національною символікою.

4 вересня 2020 року в центральному холі Мінського державного лінгвістичного університету студенти проводили мирну акцію проти масових репресій, що розгорнулися після президентських виборів 9 серпня 2020 року. Студенти співали пісні та вигукували “Живе Беларусь!”, після чого п'ятеро з них були безпосередньо в будівлі університету затримані ОМОНОм із явно надмірним застосуванням сили і вивезені в Партизанський РУВС. При цьому спецпризначенці застосували силу до інших студентів, які намагалися перешкодити затриманню, погрожували та зневажали їх честь і гідність. Представники адміністрації університету спостерігали за інцидентом, не втручаючись. На затриманих студентів були складені адміністративні протоколи за «порушення порядку організації або проведення масових заходів».

Ректор університету Наталя Баранова перекладає відповідальність за жорстокість в стінах університету з представників силових структур на студентів, наполягаючи на “неприпустимості організації і проведення в університеті несанкціонованих заходів”. Водночас, вона повідомляє про те, що адміністрація університету не була поінформована про прибуття на територію університету представників силових структур та їхні подальші плани жорстко затримувати студентів посеред навчального процесу на очах у сотень студентів. Проректор з виховної роботи цього ж університету Ігор Пученя погрожував студентам запросити ОМОН на територію університету в разі, якщо вони братимуть участь у протестних акціях. Саме таку вказівку, за його словами, отримали адміністрації закладів вищої освіти від правоохоронних органів по всій Білорусі.

Репресії щодо активістів студентських протестів тривають. Так 5 вересня силовиками у Мінську жорстко затримано 17 студентів-протестувальників.

Дії співробітників білоруських силових структур в Мінському державному лінгвістичному університеті 4 вересня 2020 року, переслідування студентської молоді за участь в університетських заходах, а також молодіжних акціях солідарності проти міліцейського свавілля є грубим порушенням низки фундаментальних прав людини, закріплених, зокрема, в таких статтях Міжнародного Пакту про громадянські і політичні права, ратифікованого Республікою Білорусь:

- свобода від жорстокого поводження і покарання (стаття 7);
- свобода від свавільного затримання (стаття 9);
- свобода вираження поглядів (стаття 19);
- право на мирні зібрання (стаття 21).

Крім того, репресивні дії силовиків на території закладів вищої освіти при потуранні адміністрацій цих закладів освіти зневажають загальновизнані принципи академічної свободи та університетської автономії. Університети повинні залишатися територією безпеки для студентів і викладачів, простором для експериментів та щоденної практики відстоювання прав та свобод. Оскільки “викладачі та студенти закладів вищої освіти є особливо вразливими від політичного та іншого тиску, що підриває академічну свободу” , однією із задач адміністрації таких закладів є захист студентів та викладачів, а не потурання політичним замовленням, переслідуванням і створенням атмосфери страху в стінах університету.

Ми, підписанти цього звернення, вимагаємо від урядів держав-членів Європейського Союзу, Європейської Економічної Зони та країн, асоційованих з Європейським Союзом, жорсткої реакції на дії білоруської влади, яка сфальсифікувала результати президентських виборів 9 серпня 2020 року, а тепер втілює політику масового терору проти білоруського народу, який вимагає відновлення справедливості. Атаку уряду на молодь та студентство ми вважаємо особливо загрозливою тенденцією, що вкрай негативно вплине на білоруське суспільство загалом.

Закликаємо до запровадження жорстких персональних санкцій проти політичного керівництва Білорусі, зокрема ключових посадовців Міністерства внутрішніх справ, командування внутрішніх військ та КДБ. Персональні санкції також мають бути введені стосовно командирів усіх міліцейських підрозділів, які беруть участь у репресіях по відношенню до активістів протестів, зокрема студентських протестів. Окрім заборони в'їзду вказаних осіб до країн ЄС, вказані санкції мають включати арешт їхніх закордонних активів. Санкції мають працювати до виконання основних вимог білоруських протестувальників:

- проведення повторних президентських виборів за стандартами та під наглядом ОБСЄ;
- проведення швидкого ефективного розслідування та притягнення до відповідальності усіх причетних до розгортання масового терору по відношенню до учасників мирного протесту у період з 9 серпня 2020 року.

Від академічної спільноти всіх країн, держав-членів Європейського Союзу та асоційованих з ним країн, а також країн-учасниць Європейської Економічної Зони ми вимагаємо поставити питання припинення співпраці з білоруськими вишами, які допустили втручання в університетську автономію та випадки жорстокого політичного тиску на студентів.

Благодійний фонд "Восток-SOS"
ГС "Освітній дім прав людини у Чернігові"
Правозахисний центр "Поступ"
ГС "Українська Гельсінська спілка з прав людини"
ГО "Центр Громадянської просвіти "Альменда"
Асоціація юридичних клінік України
Всеукраїнська молодіжна громадська організація «Фундація Регіональних Ініціатив»
Кримська правозахисна група
Центр прав людини ZMINA
Дім прав людини Крим
Харківська правозахисна група
Проект "Без Кордонів"
ГО «Українські студенти за свободу»
ГО "МАРТ"
ГО ЦТГ АХАЛАР
ГО "Вектор прав людини"
ГО "Протего"
ГО Асоціація українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів
НГО «Студентське братство Острозької академії»
ГО Східно-Європейський Інститут Розвитку
Союз "Женщины Дона"
Human Rights House Foundation
Norwegian Helsinki Committee
Russian Research Centre for Human Rights - Moscow Human Rights House
Правозащитный центр "Весна"
PEN International Belarusian Centre
Human Rights House Yerevan
Rights Georgia organization
HRM Bir Duino Kyrgyzstan
Helsinki Foundation for Human Rights (Poland)
Rowność.org.pl Foundation (Poland)
Queer May Association (Poland)
Netherlands Helsinki Committee
Women's Resource Center Armenia
Libereco Partnership for Human Rights e.V.
Public Verdict Foundation (Moscow, Russia)
Human Rights House - Voronezh (Russia)
Index on Censorship (UK)
Helsinki Citizens' Assembly - Vanadzor (Armenia)
DRA Berlin
Polish Legal Clinics Foundation (Poland)
Promo LEX Association (Moldova)
Honorary President PEN
SAULCA South African Universities Law Clinics Association
Centre for Socio-Legal Studies (South Africa)
Open Justice Centre, UK

Kazakhstan International Bureau for Human Rights and the Rule of Law (Kazakhstan)

International University College of Turin (Italy)

University Law Clinic Osijek PRO BONO, Croatia

humanrights.ch

ГО “Український центр миру”

ГО “Дипломатичний Центр”

SAIH Norwegian Students' and Academics' International Assistance Fund

Мирослав Маринович, Проректор із питань призначення та місії Українського католицького університету, Почесний президент Українського ПЕН